

bir xəyal qur...

Kitabın sahibi

Oxu tarixi

Ürək ver

UÇAN SİNİF

ERİX KESTNER

Alman dilindən tərcümə:

Cəmilə İsmayılzadə

Koordinator: Amin
Redaktorlar: Toğrul MUSAYEV
İlahə ƏHMƏDOVA
Korrektor: Turac ELDARQIZI
Tərtibatçı: İsmayıl SÜLEYMANLI
İllüstrator: Valter TRİR
Cildin dizayneri: Azər ƏSGƏRZADƏ

Erich Kästner
DAS FLIEGENDE KLASSENZIMMER

Erix Kestner
UÇAN SİNİF

Bakı, "Simurq" Nəşriyyatı – 2024, 224 səh. / II nəşr

© Atrium Verlag AG, Zürich / 1935

© Parlaq İmzalar MMC / 2018

Kitab "Atrium Verlag AG" ilə bağlanmış müqavilə əsasında nəşr olunur. Kitabın Azərbaycan dilində nəşr hüququ "Parlaq İmzalar" Nəşriyyatına məxsusdur. Bütün hüquqları qorunur. İcazəsiz olaraq hər hansı vasitə ilə nəşri və yayımlanması qadağandır.

Simurq Nəşriyyatı | 16

SİMURQ – Parlaq İmzalar MMC-yə məxsus markadır.

www.parlaqimzalar.az
simurq@parlaqimzalar.az
facebook.com/simurqkitab
0559697259 / 0559897259

Mətbəə: "MEGA" [Türkiyə]
MAY / 2024

Erix Kestner 23 fevral 1899-cu ildə Almaniyanın Drezden şəhərində anadan olub. 1919-cu ildə Leypsiq Universitetində alman dili, tarix, fəlsəfə və teatr tarixi üzrə təhsil alıb. 1928-ci ildə ona dünya şöhrəti gətirən “Beldəki ürək” şeirlər toplusu işıq üzü görüb. Bir il sonra isə onun bu gün uşaq ədəbiyyatının klassiki sayılan “Emil və detektivlər” adlı ilk uşaq kitabı nəşr olunub.

Erix Kestner yazdığı uşaq kitablarına görə nüfuzlu Hans Xristian Andersen və Luis Kerol mükafatlarına layiq görülmüşdür. Yazıçı 1974-cü ildə vəfat edib.

Cəmilə İsmayılzadə 1987-ci ildə Qazaxın Çaylı kəndində anadan olub. Orta məktəbi bitirdikdən sonra Bakı Dövlət Universitetinin Beynəlxalq münasibətlər və beynəlxalq hüquq fakültəsində bakalavr təhsili alıb, daha sonra isə Almaniya Beynəlxalq münasibətlər üzrə magistratura pilləsini bitirib. “Bumeranq” kitab klubunun təsisçisidir. Azərbaycan Dövlət İdman Akademiyasının beynəlxalq əməkdaşlıq şöbəsinin müdürüdür. Məşhur alman uşaq yazıçısı Otfrid Proyslerin “Balaca cadugər” kitabını tərcümə edib.

Mündəricat

11. Bu hissə xanım Kestner ilə oğlu arasındakı mübahisədən, Suqspitsenin görünüşündən, Qotfrid adında kəpənəkdən, ağ-qara pişikdən, heç əriməyən qardan, ahəngdar bir axşamçağıdan və bu zovlardan bəzən buğaların əmələ gəldiyinə dair haqlı bir qeyddən söhbət açır.
18. Bu hissə yaşıl karandaşın itməsindən, uşaqların göz yaşlarının ölçüsü haqqında qeyddən, balaca Conatan Trotsun okean səfərindən, nənə-babasının niyə onu qarşılamağa gəlməməsindən, qabarlara mədhiyyədən və cəsarətlə dərrakəni bir araya gətirməyə aid təcili çağırışdan bəhs edir.
28. Bu hissə düz divara dırmaşmaqdan, rəqs dərindəki gənclərdən, yuxarı sinif şagirdlərinin dəhşətli dərəcədə hirsələnməsindən, uzun, ağ saqqaldan, “Uçan sinif”in macərası haqqında qeydlərdən, şeirlərdən ibarət teatr tamaşasının məşqindən və gözlənilməz fasilədən bəhs edir.

46. İkinci hissə Siqaret Çəkməyən haqqında ətraflı məlumatdan, üç orfoqrafik səhvədən, Ulinin qorxmaqdan qorxmasından, dəmir yolu vaqonundakı hərbi şuradan, Fridolinin kəşfiyyata göndərilməsindən, Kroytskama hücumun səbəbi və beş nəfərin qaçışından bəhs edir.
59. Bu hissə Fridolinin qayıdışından, Avropanın ən qeyri-adi əlaçısından, xanım Eqerlandın acıqlanmağından, vasitəçi çapardan, qəbuledilməz şərtlərdən, faydalı döyüş planından və Siqaret Çəkməyənin daha səmərəli təklifindən bəhs edir.
71. Bu hissə nokautla nəticələnən dueldən, lisey şagirdlərinin sözlərinin üstündə durmamasından, Eqerlandın daxili ziddiyyətindən, Martinin sirr dolu döyüş planından, zirzəmidəki çoxsaylı zərbələrdən, kül tərəciyindən, qələbə üçün icazədən və Eqerlandın geri çəkilməsindən bəhs edir.
90. Bu hissə yaraşığı Teodorla yenidən rastlaşmaqdan, məktəb nizamnaməsi haqqındakı debatdan, gözlənilməz tərifdən, əsaslı cəzadan, sinif rəhbərinin uzun söhbətindən və ardınca oğlanların bununla bağlı dediklərindən bəhs edir.
107. Bu hissə altı at qoşulmuş arabanın təsvir olunduğu rəsmdən, köhnə zarafatla bağlı lağlağıdan, Balduin adından, sulu sürprizdən, ruh qatarından, qaşındırıcı toz səpən məxluqdan və Conninin pəncərə qarşısında dayanıb gələcək üçün planlar qurmasından bəhs edir.

122. Bu hissə professor Kroytskamın təsvirindən, tükürpərdici bir hadisədən, oğlanların beş dəfə təkrar yazmalı olduqları cümlədən, tənəffüs vaxtı deyilən sirli bir xəbərdarlıqdan, doktor Böklə birlikdə gəzintidən, bağçadakı görüşdən və çəpərin yanındakı əl sıxılmasından bəhs edir.
137. Bu hissə çoxlu şirniyyatdan, “Uçan sinif” tamaşasının növbəti məşqindən, Ulinin özü ilə çətir götürməsinin səbəbindən, idman meydançasında və məktəb binasındakı həyəcandan, doktor Bökün təsəlli sözlərindən və üçüncü fortepiano otağından bəhs edir.
149. Bu hissə Sebastyanın qorxu haqqında ətraflı izahlarından, bir rolun ifaçısının olmamasından, xəstənin otağına gizli ziyarətdən, “Son damlaya kimi” kafesi və isti axşam yeməyindən, poçtalyonla qarşılaşma və Martinin evə göndərdiyi məktubdan bəhs edir.
167. Bu hissə tətildən əvvəlki son dərs günündən, Kirxberqdəki gəzintidən və bir sıra rastlaşmalardan, Matias üçün daha bir parça şokoladdan, idman zalında təşkil olunmuş Milad şənliyindən, gözlənilməz tamaşaçıdan, onun hədiyyələrindən və dediklərindən, Martinin çarpayısının yanında qısa bir andan bəhs edir.
184. Bu hissə əyləncə dolu vağzaldan, şagirdsiz məktəbdən, boulinq meydançasının yanındakı açıqlamadan, çəpəri gizlicə aşan müəllimdən, Ulinin

ata-anasından, Conninin valideynləri seçməyin mümkün olmadığı barədə fikrindən və eyni ağ yalanın ikinci dəfə deyilməsindən bəhs edir.

199. Bu hissə çoxlu gözəl yolka ağaclarından, balaca küknar ağacından, hər biri iki kilo imiş kimi görünən portağallardan, bir xeyli göz yaşından, təkrar-təkrar döyülən qapıdan, eyni anda ağlaşma və gülüşmədən, yeni rəngli karandaşlardan və onlarla görülən işdən, Hermsdorfdakı növbətçi poçt qutusundan və bir ulduzdan bəhs edir.
212. Bu hissə avtobus və tramvaylardan, Qotfrid adlı tovuzquşu kimi xallı kəpənək və Eduard adlı dana haqqında hüznü xatirələrdən, Conni Trots və kapitanla görüşdən, Yustus və Siqaret Çəkməyə nə göndərilən salamlardan və kitabın sonundan bəhs edir.

Ön sözün ilk hissəsi

Bu hissə xanım Kestner ilə oğlu arasındakı mübahisədən, Suqşpitsenin¹ görünüşündən, Qotfrid adında kəpənəkdən, ağ-qara pişikdən, heç əriməyən qardan, ahəngdar bir axşamçağıdan və buzovlardan bəzən buğaların əmələ gəldiyinə dair haqlı bir qeyddən söhbət açır.

Bu dəfə adi bir Milad bayramı hekayəsindən danışacağıq. Əslində, bu hekayəni iki il əvvəl yazmaq istəyirdim. Keçən il də bu fikrə düşmüşdüm. Ancaq həmişə olduğu kimi, nəsə bir qənbərqulu çıxırdı. Ta ki anam bu yaxınlarda “Sən bu il də hekayəni yazmasan, Milad bayramında heç bir hədiyyə almayacaqsan!” deyənə kimi...

Bununla da hər şey həll olundu. Tezəcə çamadanımı yığdım, tennis raketkalarımı, çimərlik

1. Suqşpitse – Almaniyanın ən hündür dağı, hündürlüyü 2962 metrdir. – Tərc.

paltarımı, yaşıl karandaşımı və bir yığın da kağız götürdüm. Təngnəfəs, qan-tər içində vəğzalınl gözləmə zalına çatanda soruşdum: “İndi hara gedək?” Çünki aydındır ki, yayın cırhacırında Milad hekayəsi yazmaq heç də asan iş deyildi. Axı belə bir vəziyyətdə necə oturub yazasan ki: “Dəhşət soyuq idi. Lopa-lopa qar yağırdı. Doktor Ayzemayer pəncərədən eşiyə baxanda qulaqları donurdu”. Demək istədiyim odur ki, avqustun qızmar vaxtında hovuzun kənarında uzanıb toyuq kimi qızara-qızara insan belə şeylər yazı bilməz. Elə deyil?!

Qadın, ümumiyyətlə, praktikdir. Anam nə etmək lazım olduğunu yaxşı bilirdi. Bilet satılan pəncərəyə yaxınlaşdı, kassiri başı ilə dostcasına salamlayıb soruşdu:

– Bağışlayın, avqustda harda qar olar?

Kassir kişi ağzını doldurub “Şimal qütbü” demək istəyirdi ki, anamı tanıdı və kobud cavabını tez dəyişərək dedi:

– Suqşpitsədə, xanım Kestner.

Beləliklə, mən Yuxarı Bavariyaya yola düşmək üçün bilet aldım. Anam isə əlavə elədi:

– Milad hekayəsiz evə qayıtma! Çox isti olsa, Suqşpitsədəki qar örtüyünə bir nəzər salarsan. Başa düşdün?

Bu zaman qatar artıq yola düşdü.

– Çirkli paltarları evə göndərməyi unutma! – anam arxamca qışqırdı.

Mən də onu cırnatmaq üçün donquldandım:

– Sən də gülləri sulayarsan!

Daha sonra gözdən itənədək ikimiz də cib dəsmallarımızı çıxarıb yellədik.

Beləcə, artıq 14 gündür ki, Suqşpitsenin ətəyində yamyaşıl bir gölün kənarında yaşayıram. Üzməkdən, gimnastika ilə məşğul olmaqdan, tennis oynamaqdan və ya avar çəkməkdən vaxt tapanda ucsuz-bucaqsız bir çəmənliyin ortasındakı taxta bir skamyada əyləşirəm və önümdəki ayaqları yellənən masada Milad hekayəmi yazmağa çalışıram.

Ətrafımda rəngbərəng güllər çiçək açıb. Otlar hörmətlə küləyə təzim edirlər. Kəpənəklər uçurlar. Hətta onlardan biri – tovuzquşu kimi xalılı, böyük bir kəpənək aradabir mənə baş çəkir. Adını Qotfrid qoymuşam. Bir-birimizlə yaxşı yola gedirik. Hər gün gəlib kağızlarımın üstünə qonur.

Uçan sinif

– Necəsən, Qotfrid? Həyat necə gedir? – deyə soruşuram.

O da cavab olaraq yavaşca qanadını qaldırıb endirir, sonra isə uçub yoluna davam edir.

Qarşıdakı küknar meşəsinin kənarında odun qalaqlanıb. Üstündə ağ-qara bir pişik çömələrək gözlərini mənə zilləyib. Onun cadulanmış olduğundan və istədiyi vaxt danışa biləcəyindən şübhələnirəm. Sadəcə, ürəyi danışmaq istəmir. Hər dəfə siqaretimi yandıranda belini qabardır.

Günortadan sonra isə həmişə yoxa çıxır; çünki o vaxt çox isti olur. Mənə də çox istidir; amma mən burada qalırım. Hər halda, istidən bişə-bişə qartopu oyununu təsvir etmək asan məsələ deyil.

Belə olanda taxta skamyaya söykənilib zirvədəki qayalıqlarında soyuq, əbədi, buz kimi parıltılı qarı olan Suqşpitseyə doğru baxıram; bax indi yaza bilərəm!

Əlbəttə, aradabir elə vaxtlar olur ki, gölün üzərindən buludlar qalxır və səmada üzərək Suqşpitseyə doğru gedib pərdə kimi ətrafını örtərək onu görünməz edir. Bu zaman qartopu savaşı səhnəsi və digər qış təəssüratlarının təsviri, təbii olaraq,

yoxa çıxır. Ancaq eybi yox. Belə günlərdə otaqda baş verən səhnələri təsvir edirəm. Adam gərək çulunu sudan çıxarmağı bacarsın!

Hər axşam Eduard məni aparmağa gəlir. O, qəhvəyi rəngli, xırdabuynuzlu yaraşlıqlı bir buzovdur. Boğazındakı zınqırov sayəsində gəldiyini uzaqdan eşitmək olur. Əvvəl səsi lap uzaqdan eşidilir, çünki o, dağ yamacının yuxarısında otlayır. Sonra zınqırovun səsi yavaş-yavaş yaxınlaşır. Axırda Eduard özü görünür. O, hündür, tünd-yaşıl küknar ağaclarının arasına ağır-ağır gəlir. Ağzında da bir neçə dənə sarı çobanyastığı gətirir, sanki onları mənim üçün toplayıb. Eduard çəmənliyi keçir və nəhayət, mənim skamyama yaxınlaşır.

– Hə, Eduard, iş günü başa çatdı? – mən soruşuram. O mənə diqqətlə baxır, başını tərpədir və zınqırovu cingildəyir. Amma bir yandan da ləzzətli qaymaqçıçəyi və dağlaləsi yeməkdən də qalmır. Mən isə daha bir neçə sətir yazıram. Səmada böyük bir qartal dövrə vuraraq qıy vurur.

Nəhayət, qələmimi bir kənara qoyub Eduardın ılıq, hamar dərisinə toxunuram. O isə balaca buynuzları ilə məni dümsükləyir ki, ayağa

Hər axşam Eduard məni aparmağa gəlir.

qalxım. Sonra ikimiz birlikdə rəngarəng, gözəl çəmənliklə evə yollanırıq.

Mehmanxananın qarşısında vidalaşırıq. Çünki Eduard mehmanxanada yox, tindəki kəndlinin yanında yaşayır.

Bu yaxınlarda həmin kəndli ilə danışdım. Dedi ki, Eduard bir müddətdən sonra böyük bir öküzə çevriləcək.